

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ภาคเกษตรเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งนำมาสู่รายได้ของประเทศ โดยมีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ การค้าระหว่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตและการค้าระหว่างประเทศต้องอาศัยอัตราแลกเปลี่ยนทำหน้าที่เชื่อมโยงราคาสินค้าของประเทศต่างๆ หลังจากที่ประเทศไทยได้ประกาศลอยตัวของค่าเงิน ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 มีผลทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าส่งออกและนำเข้าของประเทศไทยให้มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยอธิบายได้ว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น ทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากราคาส่งออกลดลง แต่ผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาส่งออกสินค้าอาจไม่ได้เป็นดังที่กล่าวไว้เสมอไป เนื่องจากผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาส่งออก สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กรณี ได้แก่ กรณีแรก ได้รับผลจากอัตราแลกเปลี่ยนแบบสมบูรณ์ (Complete Pass-Through) คือ ผู้ส่งออกเลือกที่จะรับผลจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนโดยให้ราคาสินค้าที่ขายในสกุลเงินบาทคงที่ ซึ่งจะทำให้ราคาสินค้าส่งออกในสกุลเงินต่างประเทศมีราคาลดลงหรือเพิ่มขึ้นเท่ากับการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยน กรณีสอง ได้รับผลจากอัตราแลกเปลี่ยนแบบไม่สมบูรณ์ (Incomplete Pass-Through) คือ ผู้ส่งออกเลือกที่จะรับผลของการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนไว้บางส่วนและส่งผลบางส่วนไปยังราคาขายในต่างประเทศ กรณีสาม ไม่ได้รับผลจากอัตราแลกเปลี่ยน (No Pass-Through) คือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงไป ผู้ส่งออกเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงราคาขายในสกุลเงินบาทไปตามอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งทำให้ราคาสินค้าที่ขายในสกุลเงินต่างประเทศไม่มีการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา พบว่า

การศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกข้าวของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา โดยการทดสอบ Cointegration พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงข้าวมีความสัมพันธ์ในระยะยาวต่อการกำหนดราคาข้าวส่งออกที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

และ 95% ค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นของราคาสินค้าส่งออกข้าวต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงข้าว เท่ากับ 5.67 แสดงว่าการส่งออกข้าวไปประเทศสหรัฐอเมริกาจะไม่ได้รับประโยชน์ทางด้านราคาจากการอ่อนค่าของเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องจากราคาข้าวที่ส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีราคาลดลงหลังจากเงินบาทอ่อนลง (No Pass-Through) ซึ่งอาจเนื่องมาจากผลของการที่อุปสงค์ข้าวในตลาดโลกเพิ่มขึ้นในพ.ศ.2545 และ ปริมาณผลผลิตข้าวของประเทศไทยที่ลดลงในช่วงหลายๆปีที่ผ่านมา อาทิเช่น ใน พ.ศ.2547 ซึ่งปีนี้มีปริมาณน้ำฝนน้อยและฤดูฝนสิ้นสุดเร็วกว่าปกติส่งผลให้ผลผลิตข้าวลดลง ในขณะที่เดียวกันราคาข้าวในตลาดโลกเพิ่มขึ้นจากอุปทานที่ชะลอลงเนื่องจากประเทศผู้ผลิตหลายประเทศได้รับผลกระทบจากภาวะอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย และใน พ.ศ.2548 ราคาข้าวส่งออกอยู่ในระดับสูงเนื่องจากผลผลิตจากการส่งออกมีจำกัดเนื่องจากเกิดความแห้งแล้ง ดังนั้นเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงข้าวเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ค่าเงินบาทอ่อนลง) ไม่ส่งผลให้ราคาส่งออกข้าวลดลงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การและการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงข้าวไม่ใช่เพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออกข้าว ซึ่งยังมีปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อราคาส่งออกข้าวอีกมากมาย อาทิเช่น ภาวะเศรษฐกิจ มาตรการและนโยบายต่างๆของภาครัฐบาล เป็นต้น

การศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกยางพาราของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา โดยการทดสอบ Cointegration พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงยางพารามีความสัมพันธ์ในระยะยาวต่อการกำหนดราคาขายพาราส่งออกที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และ 95% ค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นของราคาสินค้าส่งออกยางพาราต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงยางพารา เท่ากับ 0.748605 แสดงว่าการส่งออกยางพาราไปประเทศสหรัฐอเมริกาจะไม่ได้รับประโยชน์ทางด้านราคาจากการอ่อนค่าของเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องจากราคาขายพาราที่ส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีราคาลดลงหลังจากเงินบาทอ่อนลง (No Pass-Through) ซึ่งอาจเนื่องมาจากในช่วงปี พ.ศ.2546 ความต้องการยางพาราในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะประเทศจีนที่มีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมรถยนต์สูง และอาจเนื่องมาจากในช่วง พ.ศ.2547-พ.ศ.2548 ภาวะการผลิตยางพาราลดลงร้อยละ 1.3 จากภาวะความแห้งแล้งในช่วงต้นปี และในช่วงปลายปีมีฝนตกชุกจนเกิดอุทกภัยในภาคใต้ ทำให้เป็นอุปสรรคในการกรีดยางของเกษตรกร ปริมาณผลผลิตยางพาราที่ลดลงประกอบกับอุปสงค์ในประเทศและต่างประเทศยังคงมีต่อเนื่อง ส่งผลให้ระดับราคายางพารายังคงเพิ่มขึ้นในเกณฑ์สูงต่อเนื่อง ดังนั้นเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงยางพาราเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ค่าเงินบาทอ่อนลง) ไม่ส่งผลให้ราคาส่งออกยางพาราลดลงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การและการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงยางพาราไม่ใช่เพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออก

ยางพารา ซึ่งยังมีปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงราคาส่งออกยางพาราอีกมากมาย อาทิเช่น ภาวะเศรษฐกิจ มาตรการและนโยบายต่างๆของภาครัฐบาล เป็นต้น

การศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออก กุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา โดยการทดสอบ Cointegration พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงกุ้งแช่เย็นแช่แข็งมีความสัมพันธ์ในระยะยาวต่อการกำหนดราคากุ้งแช่เย็นแช่แข็งส่งออกที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และ 95% ค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นของราคาสินค้าส่งออก กุ้งแช่เย็นแช่แข็งต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง เท่ากับ 0.106376 แสดงว่าการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งไปประเทศสหรัฐอเมริกาจะไม่ได้รับประโยชน์ ทางด้านราคาจากการอ่อนค่าของเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องจากราคากุ้งแช่เย็นแช่แข็งที่ ส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีราคาลดลงหลังจากเงินบาทอ่อนลง (No Pass-Through) ซึ่งอาจเนื่องมาจากการที่กุ้งประสบปัญหามากมายในช่วงเวลาที่ผ่านมามีทำให้ราคากุ้งมีความผันผวน เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลจากภาวะเศรษฐกิจโลกซบเซา ทำให้ความต้องการ ในตลาดโลกลดลงมาก รวมถึงประเทศคู่แข่งสำคัญของไทยสามารถผลิตกุ้งได้ปริมาณเพิ่มขึ้น มากทำให้กุ้งมีราคาลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการที่กลุ่มผู้เลี้ยงกุ้งในสหรัฐอเมริกา เตรียมการ จะฟ้องร้องการทุ่มตลาดและการอุดหนุนกุ้งนำเข้าจากไทย ทำให้ผู้นำเข้ากุ้งในตลาดสหรัฐฯชะลอ การนำเข้า ซึ่งส่งผลทำให้ใน พ.ศ.2547 การเลี้ยงกุ้งไทยชะลอตัวเนื่องจากการส่งออกไปสหรัฐฯ ชะงักไประยะหนึ่งในช่วงที่มีการไต่สวนการทุ่มตลาดสหรัฐฯ อย่างไรก็ตามเมื่อสหรัฐฯประกาศภาษี ตอบโต้การทุ่มตลาดที่เรียกเก็บจากไทยต่ำกว่าประเทศคู่แข่งอื่นส่งผลให้ภาวะการผลิตและราคาใน ประเทศปรับตัวดีขึ้นในช่วงปลายปี และในพ.ศ.2548 การทำประมงชะลอตัวจากปีก่อน เป็นผลจาก ปริมาณสัตว์น้ำขึ้นต่ำลดลงมากเพราะต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นตามราคาน้ำมัน ทำให้ชาวประมงออกทะเล น้อยลง ทำให้ราคากุ้งเพิ่มสูงขึ้น ราคากุ้งขยายตัวดีในช่วงครึ่งหลังของปี ดังนั้นเมื่ออัตราแลกเปลี่ยน ที่แท้จริงกุ้งแช่เย็นแช่แข็งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ค่าเงินบาทอ่อนลง) ไม่ส่งผลให้ราคาส่งออกกุ้งแช่ เย็นแช่แข็งลดลงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อันเนื่องมาจากในช่วงเวลาที่ทำการศึกษากุ้งประสบปัญหา ต่างๆมากมายทำให้ราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งเกิดความผันผวน และการเปลี่ยนแปลงของอัตรา แลกเปลี่ยนที่แท้จริงกุ้งแช่เย็นแช่แข็งไม่ใช่เพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคา ส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ซึ่งยังมีปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงราคาส่งออกกุ้งแช่เย็น แช่แข็งอีกมากมาย อาทิเช่น ภาวะเศรษฐกิจ มาตรการและนโยบายต่างๆของภาครัฐบาล เป็นต้น

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

จากการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา พบว่าสินค้าเกษตรทั้ง 3 ชนิด ไม่ได้รับผลจากอัตราแลกเปลี่ยน (No Pass-Through) คือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงไป ผู้ส่งออกเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงราคาขายในสกุลเงินบาทไปตามอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งทำให้ราคาสินค้าที่ขายในสกุลเงินต่างประเทศไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอุปสงค์และอุปทานในตลาด ข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ซึ่งมีข้อเสนอแนะสำหรับสินค้าดังกล่าวดังต่อไปนี้

1. สำหรับข้าว จากการศึกษาพบว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงจะไม่ส่งผลกระทบต่อราคาส่งออกข้าวของไทยไปยังสหรัฐอเมริกา ซึ่งคาดว่าเนื่องมาจากผลของอุปสงค์และอุปทานในตลาดข้าว ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกข้าวคือความไม่แน่นอนของฤดูกาลที่ทำให้ปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการส่งออกข้าว รัฐบาลควรเข้าช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเรื่องของความไม่แน่นอนของฤดูกาล อาทิเช่น การกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร รวมไปถึงการพัฒนาการปลูกข้าวให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดด้วย

2. สำหรับยางพารา จากการศึกษาพบว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงจะไม่ส่งผลกระทบต่อราคาส่งออกยางพาราของไทยไปยังสหรัฐอเมริกา ซึ่งคาดว่าเนื่องมาจากผลของอุปสงค์และอุปทานในตลาดยางพารา ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกยางพารา คือมีปริมาณผลผลิตยางพาราไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ทั้งนี้เนื่องมาจากความต้องการใช้ยางพารามีจำนวนมาก และการที่ราคาน้ำมันแพงขึ้นทำให้ความต้องการใช้ยางธรรมชาติทดแทนยางสังเคราะห์เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการส่งออกยางพารา รัฐบาลควรสนับสนุนการปลูกยางพาราให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยทำการสนับสนุนการปลูกยางพาราในหลายๆพื้นที่ อาทิเช่น ปลูกในภาคอื่นๆของประเทศ รวมถึงการรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปลูกยางให้กับเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ซึ่งจะทำให้ปริมาณยางพาราเพิ่มขึ้นเพียงพอสำหรับความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้นทั้งในและต่างประเทศ

3. สำหรับกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง จากการศึกษาพบว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเปลี่ยนจะไม่ส่งผลกระทบต่อราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปยังสหรัฐอเมริกา ซึ่งคาดว่าเนื่องมาจากผลของอุปสงค์และอุปทานในตลาดกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง คือ ปัญหาด้านราคาที่ไม่มีเสถียรภาพ และ ปัญหาคุณภาพของกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง รัฐบาลควรจัดมาตรฐานทางด้านราคาของกุ้งให้ได้มาตรฐานเดียวกันเพื่อลดปัญหาการขาดเสถียรภาพ และส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งภายในประเทศในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพกุ้งให้มีมาตรฐาน โดยต้องมีการตรวจสอบเรื่องสารตกค้าง เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะได้สินค้าที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก รวมถึงจะช่วยลดปัญหาความไม่มีเสถียรภาพของราคากุ้งได้

สำหรับการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกสามารถทำการศึกษาได้ในอีกหลายๆประเด็นเช่น ศึกษาในกลุ่มของสินค้าชนิดอื่น ในกลุ่มของค่าเงินสกุลอื่น หรือศึกษาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างประเทศคู่แข่งที่สำคัญ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับกลยุทธ์ในการแข่งขันการส่งออกของประเทศไทยต่อไป

จากการศึกษาดังนี้ มีข้อจำกัดดังนี้

การศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา มีข้อจำกัดในการศึกษาในเรื่องของตัวเลขต้นทุนการผลิต ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่จะเก็บรวบรวมไว้เป็นรายปี ถ้ามีการศึกษาในครั้งต่อไปควรรหาวิธีการปรับข้อมูลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น